

Mangfold gir styrke

Tor Levin Hofgaard
president i Norsk psykologforening

Sentralstyret foreslår for landsmøtet at vi endrer kriteriene for medlemskap i foreningen, og inviterer som medlemmer de som har psykologiutdanninger på høyt nivå, og som er del av psykologprofesjonen i resten av verden.

MANGFOLD I VERDEN: Et stadig økende antall masterutdannede, som kan kalle seg psykologer i resten av verden, kan komme til å øve press mot myndighetene og stille spørsmål ved tittelbeskyttelsen. Det er bedre å være føre var og invitere dem inn, skriver psykologforeningens president. Illustrasjonsfoto: Flickr.com

DEBATT: PROFESJON I ENDRING

Hvem skal få bli medlem i Norsk Psykologforening? Hvordan og av hvem skal psykologfaget forvaltes? Debatten har gått høyt i Tidsskriftet i hele år, og er godt representert i det siste nummeret før landsmøtet. Tor Levin Hofgaard begrunner her hvorfor sentralstyret foreslår å endre kriteriene for medlemskap i Psykologforeningen. Her kan du laste ned et kompendium over alt Tidsskriftet har skrevet om emnet fra 2006 til i dag.

Det er flott at det i år har pågått en debatt i Tidsskriftet om profesjonen i endring. Det skulle bare mangle om vi ikke skulle ha en levende debatt om den rivende utviklingen vi har sett for psykologprofesjonen nasjonalt, og ikke minst internasjonalt, de siste tiårene.

Vi må stille oss spørsmålet om vi skal begrense vårt faglige tilfang, vår innflytelse på og vår delaktighet i profesjonens ekspansjon til andre samfunnsområder fordi helselovgivningen i Norge er som den er

Psykologiske forklaringsmekanismer får stadig større plass innenfor alle fag, og det er snart ikke noe samfunnsområde der ikke psykologer kan bruke sin spesifikke kompetanse. Også i Norge jobber psykologene på mange ulike områder. Likevel har profesjonens utvikling her hjemme i hovedsak skjedd innenfor klinisk psykologi, fordi helselovgivningen setter rammene for profesjonen gjennom beskyttelsen av tittelen «psykolog», som kun gjelder helsepersonell. Psykologprofesjonen her i Norge utgjør med andre ord bare en liten del av det profesjonen i realiteten omfatter. Årsaken til denne forskjellen er nasjonal lovgivning, og skyldes i mindre grad faglige årsaker.

Nødvendig beskyttelse

Den beskyttede tittelen har vært en suksess for helsevesenet. Den skaper tydelighet og retning for utdannelsen, og den rammer inn virksomheten til psykologer i et godt og klart lovverk som omfatter alle som bærer den. Uten slike lovrammer er det tvilsomt om psykologers kompetanse hadde vært så tilgjengelig for brukerne av helsetjenester. I land uten slik beskyttelse er antallet kliniske psykologer i forhold til folketallet mindre enn i Norge. Dette er grunnen til at Norsk Psykologforening mener at psykologtittelen fortsatt må beskyttes.

Likevel er det grunn til å spørre om utviklingen her i Norge også kan få utilsiktede konsekvenser. Norsk Psykologforening kan om få år bli en ren klinisk psykologforening, mens verden for øvrig utnytter psykologprofesjonen også på alle andre samfunnsområder. Det er videre grunn til å være urolig for at foreningens faglige tyngde kan bli svekket, når en stadig større andel av psykologiske forskere rekrutteres blant dem som tar en masterutdanning, og som dermed ikke kan bli psykologer eller medlemmer hos oss. Et annet perspektiv er at et stadig økende antall masterutdannede, som altså kan kalle seg psykologer i resten av verden, kan komme til å øve press mot myndighetene og stille spørsmål ved tittelbeskyttelsen. Ettersom helsemyndighetene har gjort det klart at det er kliniske psykologer vi skal være, er det ikke usannsynlig at masterutdannede vil kunne nå frem med argumenter om at det bare er den kliniske psykologtittelen som skal være en helsepersonelltittel. Norsk Psykologforening kan da ende opp med å være en av flere foreninger der psykologer er organisert. Og erfaringene fra land der man har hatt slik spredt organisering av psykologer, er ikke gode.

Godt spørsmål

Norske psykologer er utvilsomt en suksess. Vi har høy faglig kvalitet, vi har høy etisk standard, og vi har rammer for vårt virke som nærmest ingen andre kliniske psykologer i Europa har. Vi er ettertraktet hos brukerne, og i helsevesenet, og vi har generelt sett høy status i samfunnet, sammenliknet med psykologer i andre land. Vi er kommet i denne posisjonen fordi vi alltid har heist betydningen av høy faglig og etisk standard. God fagpolitikk er også god fagforeningspolitikk.

På ett av de mange medlemsmøtene jeg har vært på de siste årene om profesjonen i endring, spurte et medlem: «Hvorfor skal vi begrense suksessformelen som har gjort klinisk psykologi så solid og vellykket i Norge til bare å gjelde klinisk psykologi? Hvorfor skal vi ikke ha ambisjoner om å bidra til et løft for alle dem som utdannes på samme nivå som oss selv, og som til og med er psykologer rett utenfor vår dør?»

Dette spørsmålet hadde jeg ikke noe godt svar på. For jeg mener jo at kunnskap er det eneste det blir mer av når det deles. Jeg tror på at felles faglig innsats gir et resultat som er mer enn summen av delene. Og jeg tror ikke psykologprofesjonen i Norge er så skjør og sårbar, verken faglig eller lønns- og arbeidsmessig, at den svekkes av at faget blir større. Faktisk tjener flere av masterne i dag like mye som eller mer enn oss, så vi snakker ikke om noen lavlønnsgruppe. Og vi har allerede hatt en sentral rolle i å spre vår suksessformel i Europa gjennom sertifiseringsordningen EuroPsy, som nå skal ruller i gang på hele kontinentet.

Vi må stille oss spørsmålet om vi skal begrense vårt faglige tilfang, vår innflytelse på og vår delaktighet i profesjonens ekspansjon til andre samfunnsområder fordi helselovgivningen i Norge er som den er. Og hvis vi ikke lenger faglig kan begrunne denne begrensningen, og skille mellom dem og oss, bør vi ikke da inkludere i foreningen våre faglige kolleger som er psykologer utenfor landets grenser, selv om de ikke kan kalle seg psykologer i Norge?

Disse spørsmålene startet en helt ny omdreining i mine egne refleksjoner omkring profesjonen i endring, og i spørsmålet om medlemskap i Norsk Psykologforening for andre enn dem som etter norsk lov defineres som psykologer.

Grundig debattert

Siden dette spørsmålet ble stilt på et medlemsmøte, har debatten i foreningen gjennomgått mange stadier. Det er verdt å minne om at medlemsdebatten startet allerede i 2004. I de siste tre årene har den foregått på dialogmøter med universitetene, på lederkonferanser og -samlinger, på medlemsmøter i nærmest alle lokalavdelinger og på andre møteplasser for psykologer. Tilbakemeldingene fra medlemmene har hele tiden vært at dette har vært en viktig og nødvendig debatt. Og selv har jeg også hatt nytte av å diskutere dette med psykologkolleger fra mange ulike land, fra Sverige til Australia.

Slik Sentralstyret har vurdert det, har prosessen vært preget av nysgjerrighet, og et forsøk på å øke forståelsen av et komplekst tema i hele medlemsmassen. Et kjennetegn på en god forening er at dens medlemmer deltar aktivt i debatten, og at vi har takhøyde for ulike synspunkter og vinklinger. Det har derfor vært gøy å oppleve engasjementet rundt prosessen. Selvsagt vil det være ulike meninger i en slik kompleks sak. Det noen mener er et prinsipp, kan for andre være mer et spørsmål om pragmatikk. Det noen mener er strategisk lurt, mener andre er strategisk uklokt. Når jeg for eksempel leser innlegget fra Yngre Psykologers Utvalg (YPU) i septembernummeret av Tidsskriftet, kan jeg ikke gjenkjennende til nesten alle argumentene. Perspektivet de har, er ikke vanskelig å forstå, og konklusjonen er logisk ut fra den vektleggingen de gjør av sakskomplekset. En annen vektlegging kan imidlertid lede til andre konklusjoner.

Sentralstyret vil invitere inn

Sentralstyret har drøftet profesjonen i endring mange ganger de siste tre årene. Men vi bestemte tidlig i prosessen at vi ville ha en grundig og bred debatt i hele foreningen før vi ville konkludere. Da Sentralstyret møttes 15. september i år, var det imidlertid på tide å oppsummere.

Sentralstyret foreslår nå for Landsmøtet at vi skal invitere inn i foreningen de som faglig sett er definert som del av psykologprofesjonen utenfor Norge, altså de som har høyt faglig nivå, og som kan kalles psykologer – utenfor landets grenser. Vi mener dette vil skape faglig og politisk synergi, ved å gi mulighet for å komme med bedre faglige innspill og å utforme fagpolitikk innenfor områder vi i dag ikke har spisskompetanse på. Vi mener det vil skape et bedre grunnlag for forhandlinger om lønn og arbeidsvilkår; vi får større tyngde, og foreningen øker antall medlemmer på andre sektorer enn i helsevesenet. Det vil virke lønns- og markedsmessig gunstig for psykologer, og vår forhandlingslegitimitet opprettholdes på ulike sektorer der psykologer og psykologi er aktuelle.

Vi mener også det vil virke positivt inn på videre- og etterutdanningstilbudet vi har, på grunn av økt etterspørsel etter kurs på felt der vi ikke har tilbud i dag. Større heterogenitet i medlemsmassens kompetanse vil stimulere til etablering av kurs og faglige tilbud innenfor områder som også medlemmer som primært jobber klinisk, vil finne interessante og nyttige. At dette skjer innenfor foreningen, og innrammet i en felles fagetikk, vil gjøre det mulig for oss å videreføre den suksessen vi har hatt med klinisk psykologi, og dermed spre suksessen til andre deler av profesjonens ekspansive nedslagsfelt.

Jeg ser frem til behandlingen av saken på Landsmøtet. Uansett utfall vet jeg at vi alle har hatt nytte av de debattene vi har hatt rundt profesjonen i endring, fordi det har økt vår bevissthet rundt faget, profesjonen og Psykologforeningens rolle. Slike debatter må vi holde levende for å bestå som en vital organisasjon.

tor@psykologforeningen.no